

21 Σεπτεμβρίου 2015

Η γυναικεία φορεσιά των χωριών του κάμπου της Νάουσας (Χρήστος Σ. Ζάλιου)

/ [Πεμπουσία](#)

Η γυναικεία φορεσιά των χωριών του κάμπου της Νάουσας ανήκει στις φορεσιές με καβάδι και αποτελείται από :

φωτ. αρχείο Χρήστου Ζάλιου

Αυθεντικό γυναικείο πουκάμισο με ποδόγυρο από τα Λευκάδια

Πουκάμισο (κουσούλι)

Το γυναικείο κεντημένο πουκάμισο (βιζάνο κουσούλι) κατασκευάζεται από αγοραστό βαμβακερό πανί και έχει συρραμμένο κεντητό ποδόγυρο από βαμβακερό πουκάμισο του αργαλειού. Το πουκάμισο που φορούσαν οι ελεύθερες κοπέλες ήταν υφαντό (γκολένι παλαζότσε). Το ύφασμα με το οποίο το έφτιαχναν οι κοπέλες το

ασπρίζανε και το ράβανε μόνες τους.

Τα μανίκια του ήταν μακριά και μπροστά στο στήθος είχε άνοιγμα με κέντημα γύρω - γύρω και κάτω δυο φύλλα κεντημένα στον αργαλειό και ενωμένα με ραφή. Το πουκάμισο της νύφης ήταν το ίδιο, αλλά με περισσότερα χρυσά κεντίδια στο τελάρο.

Καβάδι

Καβάδι Επισκοπής, από το ψηφιακό αρχείο του Λυκείου των Ελληνίδων

Το καβάδι φοριέται πάνω από το πουκάμισο και κάτω από τον σαγιά. Καλύπτει το πουκάμισο αφήνοντας να φαίνονται μόνο τα κεντήματα στον ποδόγυρο και στην τραχηλιά. Είναι από κάμποτο υφαντό άσπρο, με μια φάσα από με-ταξωτό ή βελούδο γύρω στον ποδόγυρο και στα μακριά του μανίκια. Το μάκρος του φτάνει μέχρι τα κεντίδια του πουκάμισου. Για την κατασκευή του χρησιμοποιούσαν άσπρο αργαλίσιο πανί μαζί με ένα άλλο ύφασμα συνήθως ριγωτό για να στολιστεί στα μέρη που φαίνονται κάτω από το σαγιά.

Σαΐκ (Μανικωτός χειμωνιάτικος επενδύτης)

Σαϊκ Χειμωνιάτικος σαγιάς Επισκοπής, από το ψηφιακό αρχείο του Λυκείου των Ελληνίδων

Ο χειμωνιάτικος σαγιάς (Σαΐκ), φοριέται πάνω από το καβάδι και είναι υφα-ντός στον αργαλειό. Στο μήκος είναι λίγο πιο κοντός απ' το καβάδι και ανοιχτός στο στήθος για να φαίνεται η τραχη-λιά. Αυτός που φοριόνταν από τις ηλικιωμένες ήταν μαύρος με χρυσοκέντημα γύρω από το άνοιγμα κι είχε μανίκια κοντά γυρισμένα στο κάτω μέρος σαν ρεβέρ, καλυμμένα με επίρραπτο κόκκινο βαμβακερό πανί (μπουχασί).

Ο σαγιάς που φορούσαν οι νέες ήταν άσπρος, κεντημένος στο χέρι με πολύχρωμες κλωστές. Τα πλαϊνά του σαγιά (οι πόλιες) που εί-χαν χρωματιστά κεντίδια πάνω σε άσπρο κάμποτο, τα σήκωναν και τα σκάλωναν στη μέση πίσω στο ζωνάρι.

Σαγκία (Μανικωτός καλοκαιρινός επενδύτης)

φωτ. αρχείο Χρήστου Ζάλιου

Αυθεντική Σαγκία σε σκούρο μπλε χρώμα από τα Λευκάδια

Σαγκία, είναι ο καλοκαιρινός σαγιάς που φοριέται πάνω από το καβάδι και είναι φτιαγμένος με το ίδιο ύφασμα και στο ίδιο σχέδιο με τον χειμωνιάτικο, το σαΐκ.

Τα μανίκια έχουν άνοιγμα 5εκ., ώστε τα μανικέτια τους να γυρίζουν προς τα έξω και να φαίνονται. Ως προέκταση των μανικιών πολλές φορές χρησιμοποιούσαν επίρραπτα μανίκια από σαγιά. Η καθημερινή καθώς και η γιορτινή Σαγκία ήταν σε χρώμα μπλε σκούρο ενώ η νυφιάτικη ήταν άσπρη.

Μανίκια

Τα πρόσθετα μανίκια από σαγιά φθάνουν ως λίγο πάνω από τον αγκώνα και έχουν πλαϊνό άνοιγμα 15εκ. Είναι φτιαγμένα από χοντρό, αργαλίσιο βαμβακερό πανί, ντυμένο στο μεγαλύτερο μέρος του με λεπτό μάλλινο εμπριμέ ύφασμα.

Ζωνάρι (ομπρεγκάτς), φοριέται στη μέση πάνω απ' το σαγιά και είναι υφαντό στον αργαλειό.

Η ποδιά (πριγκάτς) είναι μάλλινη, φτιαγμένη από δύο φύλλα υφάσματος ενωμένα οριζόντια, έτσι που το μήκος του υφάσματος γίνεται φάρδος της ποδιάς. Στο πάνω μέρος της είναι στριφωμένη κατά 5 εκ. για να περνά το κορδόνι με το οποίο η ποδιά δένεται γύρω από τη μέση. Φοριέται πάνω από το ζωνάρι, δένεται στην κάτω άκρη του ζωναριού και είναι κοντή πάνω απ' το γόνατο με κρόσσια γύρω - γύρω και διάφορα σχέδια φτιαγμένα στον αργαλειό.

Γυναικεία ποδιά Επισκοπής

φωτ. αρχείο Χρήστου Ζαλιού

Γυναικεία ποδιά Λευκαδίων

Ζευγάρι μανίκια από σαγιά, Επισκοπής, από το ψηφιακό αρχείο του Λυκείου των Ελληνίδων

Κάρπα Επισκοπής, από το ψηφιακό αρχείο του Λυκείου των Ελληνίδων

Τραχηλιά (ογκαρλία), είναι με-ταξωτή, υφαντή, συνήθως άσπρη κεντημένη στο χέρι. Μπαίνει στο άνοιγμα του σαγιά στο στήθος κάτω απ' το κα-βάδι.

Κάρπα ή γουμπιλέν (μαντίλι κεφαλής), είναι το άσπρο νυφιάτικο μαντίλι υφασμένο από τις γυναίκες και κεντημένο στον αργαλειό. Η κάρπα τυλιγόταν γύρω από το καλπάκι, που ήταν τοποθετημένο λοξά πάνω στο κεφάλι.

Η μαντήλα που διπλωμένη σε τρί-γωνο ήταν ριγμένη στους ώμους και οι άκρες της έμπαιναν μέσα στη ζώνη.

Το κολάνι μπαίνει στη μέση πάνω από το ζωνάρι και αποτελείται από μια ζώνη από μαύρο βελούδο με χρυ-σό κέντημα και πούλιες, που μπροστά δένεται με ασημένιες πόρπες (πάχτες). Τα κολάνια είναι μαλαμοκαπνισμένα, σφυρήλατα και με εντυπωσιακή διακόσμηση.

(συνεχίζεται)

(Δημοσιεύτηκε στο περιοδικό Νιάουστα, αρ. τεύχους 138, Ιανουάριος-Απρίλιος 2012)